

בית ספר יסודי: ה'–ו'

גלות אפריקה – עצורי המחתרות במחנות המעצר

מבוסס על מאמר "גלות אפריקה" מאת העמותה להנצחת מורשת לח"י :

<https://lehi.org.il/he/%D7%92%D7%9C%D7%95%D7%AA-%D7%90%D7%A4%D7%A8%D7%99%D7%A7%D7%94>

מערך שיעור לבי"ס יסודי: התמודדות עם קשיים - שומרים על התקווה והרוח

נושא השיעור: חיי היומיום, הקהילה וההתמודדות של גולי אפריקה

משך השיעור: 45 דקות

מטרות השיעור: הכרת סיפורם של עצורי המחתרות (לח"י ואצ"ל) שהוגלו לאפריקה על ידי הבריטים, למידה על הדרכים שבהן שמר המארג הקהילתי והתרבותי על מורל ותקווה בתנאי גלות.

מהלך השיעור:

1. פתיחה (10 דקות):

שאלה לדיון בכיתה: "מה הייתם עושים אילו הייתם נלקחים למקום רחוק מאוד מהבית, ללא טלפונים, ללא ספרים וללא הידיעה מתי תחזרו?"

2. הסבר המורה:

אנשי לח"י ואצ"ל נלחמו בבריטים במטרה לגרשם מארץ ישראל ולהקים מדינה לעם היהודי. החל מיום 19 באוקטובר 1944 הבריטים הגלו מאות עצורים מאנשי לח"י ואצ"ל למחנות מעצר באפריקה (סמבל באריתריאה, קרתגו בסודן וגילגיל בקניה). רובם הוחזקו במחנות המעצר עד לסיום המנדט הבריטי.

3. גוף השיעור: חיי הקהילה והיומיום במחנה (20 דקות)

הצגת עובדות מרכזיות:

- **הגירוש:** הגירוש הראשון התרחש ב-19 באוקטובר 1944. 251 עצורים ממחנה המעצר בלטרון ומכלא עכו הועלו על 13 מטוסים והוטסו למחנה מעצר באפריקה. בסה"כ הוגלו בימי המנדט הבריטי 439 עצורים.
- **ארגון ועזרה הדדית:** בחירת וועדות ונציגים שניהלו את ענייני המטבח, הניקיון, הדואר, והצרכנייה.
- **תרבות ואמנות:** הוקמו תיאטרון חובבים ומקהלה. הוצאו לאור עיתונים והעצורים עסקו בפיסול וציור.
- **ספורט:** ניהול אימוני אתלטיקה, גיו גייטסו וטורנירים של כדורסל, כדורגל, טניס ופינג פונג.
- **מסורת ודת:** מתפילה קבוצתית תחת כיפת השמיים עם ספר תנ"ך יחיד, ועד להקמת בית כנסת וארון קודש מלוחות עץ.

4. פעילות קבוצתית (10 דקות):

חלוקת הכיתה לקבוצות מייצגות של "וועדות המחנה" (וועדת תרבות, ועדת ספורט, ועדת לימודים) המשימה: תכנון אירוע או לו"ז יומי למחנה המעצר שמטרתו לחזק את רוח החברים.

5. סיכום (5 דקות):

הצגת התוצרים וסיכום מפי המורה על כוחם של עזרה וערבות הדדית, יצירה ורכישת ידע, והתגברות על קשיים.